

Przygotowanie do czytania i pisania dziecka w wieku przedszkolnym

Jednym z zadań przedszkola jest przygotowanie dzieci do czytania i pisania, umiejętności niezbędnej na kolejnych etapach edukacji.

Aby proces ten przebiegał prawidłowo i harmonijnie należy wyposażyć dziecko w odpowiednie umiejętności .

Głównymi warunkami aby dziecko nie miało trudności w pisaniu i czytaniu jest:

- dobrze rozwinięta percepcja słuchowa (w tym słuch fonematyczny)
- mowa poprawna pod względem artykulacyjnym
- dobrze rozwinięta percepcja wzrokowa
- rozwinięta sprawność manualna (bardzo dobra sprawność rąk i współpraca ręka –oko)

PERCEPCJA SŁUCHOWA

Percepcja słuchowa to ogólnie mówiąc zdolność do odbioru dźwięków, ich różnicowania i rozpoznawania a także do odnoszenia ich do innych , wcześniejszych doświadczeń.

Części składowe percepcji słuchowej:

1. słuch fizjologiczny – odpowiada za odbiór wrażeń słuchowych
2. słuch fonematyczny – odpowiada za różnicowanie dźwięków mowy
3. słuch muzyczny – odpowiada za różnicowanie wysokości dźwięków

Zaburzenia percepcji słuchowej wpływają na trudności w przyswajaniu tekstów wierszy, piosenek, problemy ze zrozumieniem słownych poleceń, z zapamiętywaniem tekstu czytanego. Dzieci z zaburzeniami percepcji słuchowej posiadają ubogi zasób słownictwa, mają trudności w dzieleniu na sylaby, w wyróżnianiu głosek w wyrazie (po prostu ich nie słyszą)

Ćwiczenia percepcji słuchowej np.:

- wysłuchiwanie i różnicowanie dźwięków dochodzących z najbliższego otoczenia
- różnicowanie wysokości, natężenia i barwy dźwięków
- podział wyrazów na sylaby
- wyodrębnianie pierwszej głoski w wyrazach.

MOWA POPRAWNA POD WZGLĘDEM ARTYKULACYJNYM

Kolejnym warunkiem aby dziecko nabyło umiejętność czytania i pisania jest dobrze i poprawnie rozwinięta mowa. U dziecka 5 letniego kształtowanie się głosek jest już

zakończone. Zdarza się często jednak, że dzieci nie opanowały prawidłowej wymowy i niestety utrudnia to im naukę czytania. Tak zaburzona mowa zakłóca lub wręcz uniemożliwia tworzenie się powiązań słuchowo – wzrokowych. Dlatego też bardzo ważne jest w takich przypadkach zintensyfikowanie działań mających na celu poprawę artykulacji u dziecka.

Ćwiczenia mowy np.:

- ćwiczenia oddechowe (zdmuchiwanie kropli deszczu, piórek, listków; oddychanie w pozycji leżącej z zabawką położoną na brzuchu; zabawy fonacyjne samogłoskami)
- ćwiczenia usprawniające narządy mowy (mlaskanie czubkiem języka; zwijanie języka w rulonik; układanie dolnej wargi na górną i górnej na dolną; gwizdanie, parskanie, cmokanie).

PERCEPCJA WZROKOWA

Percepcja wzrokowa to umiejętność rozpoznawania i nazywania bodźców wzrokowych znajdujących się w polu naszego widzenia.

Dzieci z zaburzoną percepcją wzrokową mają kłopoty z rozpoznawaniem rzeczy i ich położeniem w przestrzeni. Takie trudności w rozpoznawaniu symboli, znaków wzrokowych utrudniają a czasem wręcz uniemożliwiają dziecku opanowanie umiejętności czytania i pisania. W takiej sytuacji konieczna jest szybka analiza umiejętności dziecka w tym zakresie i prowadzenie działań w celu usprawnienia percepcji wzrokowej u dziecka.

Ćwiczenia percepcji wzrokowej:

- składanie pociętego obrazka w całość
- wyszukiwanie różnic między obrazkami pozornie takimi samymi
- uzupełnianie brakujących elementów obrazka
- dobieranie takich samych obrazków w pary
- odtwarzanie układu np. klocków wg wzoru
- wyszukiwanie określonych elementów na ilustracji
- układanie puzzli
- układanie mozaiki

SPRAWNOŚĆ MANUALNA

Sprawność manualna to sprawność wykonywania takich czynności jak rysowanie, wycinanie, zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł itp. Aby dziecko potrafiło kreślić znaki litero podobne a potem litery musi mieć dobrze rozwiniętą sprawność dłoni i palców czyli płynność, elastyczność i precyzję ruchów. Na sprawność tę wpływa poziom ogólnego rozwoju

fizycznego dziecka. Dlatego też bardzo ważne jest umożliwianie dziecku korzystania z różnorodnych form ruchu (bieganie, wspinanie, jazda rowerem, rzucanie i łapanie piłki, rysowanie patykiem po piasku itp.)

Ćwiczenia sprawności manualnej:

Ćwiczenia rozmachowe, których celem jest rozluźnianie napięcia mięśni ramienia i przedramienia np.:

- zamalowywanie farbami dużych płaszczyzn ruchami poziomymi lub pionowymi z zachowaniem kierunku od strony lewej do prawej z góry na dół
- rysowanie dużych form kolistych z zachowaniem kierunku pisania owali liter płynnym, ciągłym ruchem

Ćwiczenia manualne, których celem jest usprawnianie małych ruchów ręki, dłoni, nadgarstka i palców np.:

- nawlekanie koralików, przewlekanie sznurków przez otwory
- montowanie konstrukcji z gotowych elementów
- lepienie, ugniatanie – wykorzystanie różnych mas (ciastolina, plastelina, masa solna)
- wycinanie z papieru z uwzględnieniem stopnia trudności (cięcie po linii prostej, falistej, wycinanie form geometrycznych i konturów rysunków)
- wydzieranki- naklejanki

Ćwiczenia graficzne, których celem jest usprawnianie drobnych ruchów ręki ułożonej w pozycji jak przy pisaniu np.:

- rysowanie wzorów po śladzie
- kopiowanie rysunków przez kalkę techniczną
- zamalowywanie kredkami małych przestrzeni
- rysowanie szlaczków litero podobnych w liniaturze (wodzenie po wzorze, kończenie rozpoczętego wzoru, odwzorowywanie).

Zaprezentowane powyżej ćwiczenia to tylko przykładowe działania jakie należy prowadzić z dzieckiem w przedszkolu. Przyniosą one efekty tylko wówczas kiedy wykonywanie ich sprawia dziecku przyjemność. Dlatego też pamiętajmy żeby ćwiczenia te prowadzić w formie zabawy. Bardzo ważna jest również motywacja dziecka. Należy więc chwalić dzieci za każde

dobrze wykonane zadanie oraz dostosować poziom trudności do możliwości rozwojowych dziecka ,żeby go nie zniechęcić.

Bibliografia:

Gąsowska T., Pietrzak-Stępkowska Z., *Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu*, Warszawa 1988

Hurlock E.B., *Rozwój dziecka*, Warszawa 1985

Natowska H., *Opóźnienia i dysharmonie rozwoju dziecka*, Warszawa 1980

Przetacznik-Gierowska M., Makiełło-Jarża G., *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, warszawa 1985

V. Maas., *Uczenie się przez zmysły*, Warszawa 1998

J. Cieszyńska, M. Korendo., *Wczesna interwencja terapeutyczna, stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia*, Kraków 2007

Autorzy:

Anna Borowska

Małgorzata Gruza